

Bezpečnostný list

PROPÁN - BUTÁN

Dátum vydania : 15.12.1999

Dátum revízie : 02.02.2004

Strana : 1 zo 4

1. Identifikácia prípravku a výrobcu

1.1. **Chemický názov (obchodný názov prípravku : propán – bután (PB)) UN 1965 Zmes A1,B**

Číslo CAS : 1) 74-98-6 2) 106-97-8

Číslo ES (EINECS): 1) 200-827-9 2) 203-448-7

Indexové číslo : 1) 601-003-00-5 2) 601-004-00-0

Ďalšie názvy látky : skvapalnený uhľovodíkový plyn, LPG (Liquefied Petroleum Gas), skvapalnený vykurovací (pohonný) plyn.

1.2. Identifikácia výrobcu / dovozcu.

Meno alebo obchodný názov : **Flaga Progas s.r.o.**

Sídlo firmy : **Na Bielenisku č. 4, 902 01 Pezinok**

Identifikačné číslo : **34116940**

Telefón : **033/6404730**

Fax : **033/6403121, 6404730**

E-mail : flaga@flaga.sk

2. Informácie o zložení látky / prípravku.

Výrobok sa vyskytuje v dvoch zmesiach :

Zmes propán – bután letná (40/60) a zmes propán – bután zimná (60/40)

Obsahujú tieto nebezpečné látky :

1) Chemický názov – **propán**

Obsah v % : letná zmes min. 30 % zimná zmes min. 55 %

Klasifikácia : **F+, R 12**

Výstražný symbol nebezpečnosti : **F+**

R – veta : **12**

S - veta : **(2-) 9-16**

2) Chemický názov : **C₄ – uhľovodíky (hlavne bután)**

Obsah v % : letná zmes max. 60 % zimná zmes max. 40 %

Klasifikácia : **F+, R 12**

Výstražný symbol nebezpečnosti : **F+**

R – veta : **12**

S - veta : **(2-) 9-16**

3) Chemický názov : **C₂ – uhľovodíky, C₄ – uhľovodíky, vyššie uhľovodíky, inerty**

Obsah v % : zvyšok

3. Údaje o nebezpečnosti látky / prípravku.

Extrémne horľavá, ľahko zápalná pri všetkých teplotách.

Najzávažnejšie nepriaznivé účinky na zdravie človeka pri používaní látky – mierne nebezpečná látka, plyn pôsobí slabo narkoticky, styk s kvapalinou spôsobuje omrzliny (bližšie informácie vid' bod 11).

Najzávažnejšie nepriaznivé účinky na životné prostredie pri používaní látky – nie sú známe závažné účinky.

Možné nesprávne použitie látky – vzhľadom k silnej horľavosti a ľahkej zápalnosti nebezpečie vzniku požiaru, ďalej možnosť vzniku nežiadúcich reakcií pri styku s inými chemickými látkami (bližšie informácie vid' bod 10)

Ďalšie údaje :

4. Pokyny pre prvú pomoc.

Príznaky : slabosť, závrať, únava, nevoľnosť, svalová slabosť, kŕče, nepravidelné dýchanie, bezvedomie, pri zasiahnutí kvapalinou sú omrznuté miesta biele.

4.1. Všeobecné pokyny.

Pri zasiahnutí opustiť zamorené miesto, odstrániť nasiaknutý odev, kontrola základných životných funkcií (krvný obeh, dýchanie, vedomie), prevencia proti podchladeniu. Pri bezvedomí so spontánnym dýchaním a obehom uloženie do stabilizovanej polohy (na boku, hlava zaklonená). Pri zástave dýchania a obehu okamžitá resuscitácia – masáž srdca, umelé dýchanie. Privolať ihneď odbornú lekársku pomoc.

4.2. **Pri nadýchaní** – preniesť na čerstvý vzduch, popr. umelé dýchanie, event. dodanie kyslíku.

4.3. **Pri styku s kožou** – postihnuté miesto rozohriať vlažnou vodou, zasiahnutý odev odstrániť , protišokové opatrenia

4.4. **Pri zasiahnutí očí** – vyplachovať miernym prúdom vlažnej vody po dobu min. 20 minút (aj pod viečkami).

Bezpečnostný list

PROPÁN - BUTÁN

Dátum vydania : 15.12.1999

Dátum revízie : 02.02.2004

Strana : 2 zo 4

4.5. **Pri požití** – neaplikuje sa.

4.6. **Ďalšie údaje** – pri práci s látkou nepoužívať kontaktné šošovky.

5. Opatrenia pri hasení.

5.1. **Vhodné hasiace prostriedky** – stredná pena, hasiace prášky, vodná hmla, trieštené vodné prúdy, oxid uhličitý, pri požiaroch používať prednostne strednú penu.

5.2. **Nevhodné hasiace prostriedky** – prúd vody.

5.3. **Nebezpečenstvo** – prípravok je extrémne horľavá látka. Skvapalnený plyn je mimoriadne horľavá kvapalina pri všetkých teplotách. Uvoľnená kvapalina prechádza veľmi rýchlo do plynného stavu, tvorí sa veľké množstvo veľmi chladnej hmly. Plyn a hmla sú ťažšie ako vzduch a šíria sa ďaleko do okolia, tvoria so vzduchom výbušnú zmes. Uvoľnený plyn môže vytesniť vzduch z miestnosti a môže dôjsť k zaduseniu (z 1 kg kvapalnej fázy pri 20 °C a 0,1 MPa vznikne niekoľko sto litrov plynu). Pri úniku prípravku do kanalizácie alebo odpadových vôd, vzniká nebezpečenstvo výbuchu. Zapálenie je možné pôsobením horúcich povrchov, iskrou (aj iskra elektrostatickej elektriny) alebo otvoreným plameňom. Pri zapálení môžu plamene dosiahnuť veľkých vzdialeností. Pri horení vzniká oxid uhličitý a uhoľnatý.

5.4. **Špeciálne ochranné pomôcky pre hasičov** – izolačný dýchací prístroj + úplný ochranný oblek.

5.5. **Ďalšie údaje** – využiť všetky možnosti k uzavretiu alebo utesneniu miesta úniku (pokiaľ je to bez rizika), podľa možnosti sa chrániť vodnou clonou. Tvoríace sa chladné hmly zrážať triešteným vodným prúdom alebo vodnou hmlou. Pri požari v okolí zásobníka s látkou, vystaveného účinkom požiaru, chladiť zásobník vodou z veľkej vzdialenosti a pokiaľ možno odstrániť nebezpečné zóny.

6. Opatrenia v prípade náhodného úniku.

6.1. **Bezpečnostné opatrenia na ochranu osôb** – poskytnúť prvú pomoc postihnutým osobám a zaistiť podľa potreby odbornú lekársku pomoc. Uzavrieť nebezpečnú zónu s ohľadom na smer vetra. Nezúčastnené osoby vykázať proti smeru vetra, event. vykonať evakuáciu. V danom priestore vylúčiť všetky možné zdroje vznietenia, zabrániť vzniku statickej elektriny. Zastaviť stroje, vypnúť motory vozidiel, nefajčiť, uhasiť otvorený oheň. Zastaviť unikanie látky do okolia, pokiaľ je to technicky možné a bez rizika pre zasahujúceho. Osoby, ktoré vykonávajú zásah sa majú podľa možnosti chrániť vodnou clonou. Zabrániť priamemu kontaktu s látkou. Pri väčšom úniku v obytných a priemyslových oblastiach varovať obyvateľstvo.

6.2. **Bezpečnostné opatrenia na ochranu životného prostredia** – v prípade úniku skvapalneného plynu tvoriaci sa plyn a hmla sa môžu zhromažďovať v priehlbínach terénu a vniknúť do prietorov ležiacich pod úroveň terénu, alebo kanalizačných systémov a vzniká nebezpečenstvo výbuchu. Je nutné zakryť kanálové vpuste a zabrániť vytečeniu látky do vodných tokov.

6.3. **Doporučené metódy čistenia a zneškodnenia** – skvapalnený plyn sa rýchlo odparuje. Kvapalné zvyšky látky zakryť nehorľavým savým materiálom – napr. suchou zemou, pieskom, mletým vápencom, hydrofobizovaným kremičitanom a pod. a v uzavretej nádobe odviezť na bezpečné miesto na likvidáciu.

6.4. Ďalšie údaje

7. Pokyny na zaobchádzanie a skladovanie

7.1. **Pokyny na zaobchádzanie** – dodržiavať všetky predpisy pre prácu s plynmi a so skvapalnenými plynmi. Vyvarovať sa priameho kontaktu so skvapalneným plynom. Používať osobné ochranné pomôcky. V danom priestore vylúčiť všetky možné zdroje vznietenia. Používať nástroje v neiskrivom prevedení.

7.2. **Pokyny pre skladovanie** – dodržiavať všetky predpisy pre skladovanie plynov a skvapalnených plynov. Stlačený plyn v ocelových fľašiach skladovať v suchých, chladných, dobre ventilovaných priestoroch s vylúčením pôsobenia priameho slnečného svetla, mimo dosah zdrojov tepla a zdrojov vznietenia. Teplota ocelevej fľaše by nikdy nemala presiahnuť 40 °C. V dosahu by nemali byť horľavé, spaliteľné alebo horenie podporujúce materiály., Ventiláčny systém a elektrická inštalácia musí byť v príslušnom prevedení.

8. Kontrola expozície a ochrana osôb.

8.1. **Technické opatrenia** – zaistiť účinné vetranie pri práci s výrobkom a dodržiavať hodnoty prípustných koncentrácií. Pre zvýšenie varovných čuchových vlastností prípravku sa látka odorizuje (väčšinou stopovým množstvom merkaptanu).

8.2. Kontrolné parametre –

Propán – NPK-P : 1 800 mg/m³ (MAK, TWA)

Bután - NPK-P : 1 900 mg/m³ (TWA), 2 400 mg/m³ (MAK)

Detekcia a stanovenie v ovzduší – detekčné trubičky, analytické prístroje (infračervený spektrometer, plynový chromatograf a iné).

Bezpečnostný list

PROPÁN - BUTÁN

Dátum vydania : 15.12.1999

Dátum revízie : 02.02.2004

Strana : 3 zo 4

8.3. Osobné ochranné prostriedky.

Ochrana dýchacích orgánov – ochranná maska s filtrom AX proti organickým parám neposkytuje spoľahlivú ochranu dýchacích ciest. Preto sa doporučuje pri práci s plynom vo vyšších koncentráciách a so skvapalneným plynom používať izolačný dýchací prístroj.

Ochrana očí – ochranné okuliare a tvárový kryt pri nebezpečenstve postriekania skvapalneným plynom.

Ochrana rúk – ochranné rukavice vhodné pre nízke teploty.

Ochrana pokožky – antistatický ochranný pracovný odev, antistatická obuv, podľa potreby protichemický ochranný odev a v prípade požiarneho zásahu protipožiarneho odev, pri práci s kvapalinou tepelne izolačný odev.

8.4. **Ďalšie údaje** – pri práci so skvapalneným plynom sa doporučuje inštalácia bezpečnostnej sprchy a očné fontánky na pracovisku.

9. Fyzikálne a chemické vlastnosti.

Skupenstvo (pri 20 °C)	: plyn alebo (skvapalnený plyn) kvapalina
Farba	: bezfarebný
Hodnota pH (pri °C)	: nestanovuje sa
Teplota topenia (°C)	: cca – 138 až – 186 (podľa zloženia)
Teplota varu (°C)	: cca - 42 až –0,5 (podľa zloženia)
Zápalná teplota (°C)	: cca 475 – 580 (podľa zloženia)
Horľavosť	: extrémne horľavý
Samozápalnosť	: nestanovuje sa
Medze výbušnosti	: Horná medza (% obj.) : až 9,5 (podľa zloženia) Dolná medza (% obj.) : od 1,5 (podľa zloženia)
Oxidačné vlastnosti	: nemá
Tenzia pár	: Pri 20 °C 215 až 770 kPa (podľa zloženia), pri 70 °C (podľa STN) max. 2550 kPa
Hustota	: Kvapalina – 498 až 578 kg/m ³ pri 20 °C (podľa zloženia)
Rozpustnosť (pri 20 °C)	: vo vode – nepatrná v tukoch – nezistené rozpustný v etanole, diethylethere, benzéne, trichlórmétáne, chloroforme
Rozdelovací koeficient n-oktanol / voda	: nestanovuje sa
Bod vznietenia	: cca 400 až 450 (podľa zloženia)
Relatívna hustota pár (vzduch = 1)	: 1,5 až 2 (podľa zloženia)
Poznámka	: niektoré horeuvedené údaje sú pre krajné medze

10. Stabilita a reaktivita.

Podmienky, pri ktorých je výrobok stabilný - látka sama je za normálnej teploty nereaktívna.

Podmienky, pri ktorých je nutné sa vyvarovať – zahrievaniu, možnosť styku s nekompatibilnými materiálmi.

Látky a materiály s ktorými nesmie prísť do styku – dusičnany, chloristany, chlór, fluór, oxid dusný, oxid dusičitý, chlórčitý a ďalšie oxidačné látky.

Nebezpečné rozkladné produkty - pri horení vznikajú oxidy uhlíku.

11. Toxikologická informácia.

Akútna toxicita – po dlhšej expozícii môžu byť bolesti hlavy, malátnosť, ľahké omámenie. Práca pri koncentrácii 1 000 ppm pre propán (1 800 mg/m³) sa pokladá za nebezpečnú (Marhold). Pri vdychovaní atmosféry s 1 % butánu je asi po 10 minútach pociťovaná značná ospalosť. Koncentrácia butánu nad 1,8 % môže mať narkotický a dusivý účinok.

Ø LD₅₀ – orálne, potkan (mg/kg) : neuvádza sa

Ø LD₅₀ – dermálne, potkan alebo králik (mg/kg) : neuvádza sa

Ø LC₅₀ - inhalačne, potkan, pre aerosoly alebo častice (mg/m³) : neuvádza sa

Ø LC₅₀ - inhalačne, potkan, pre plyny a pary (mg/m³) – bután 658 000/4h

Ø LC₅₀ – inhalačne, myš (mg/m³) – 680 000/2h

Bezpečnostný list

PROPÁN - BUTÁN

Dátum vydania : 15.12.1999

Dátum revízie : 02.02.2004

Strana : 4 zo 4

Subtronická – chronická toxicita – nie sú známe účinky.

Senzibilita - nie je.

Karcinogenita – pravdepodobne nie je.

Mutagenita – nieje.

Toxicita pre reprodukciu – nie je.

Skúsenosti u človeka

Vykonanie pokusov na zvieratách

12. Ekologické informácie.

Akútna toxicita pre vodné organizmy - pre vodu nie je nebezpečný prípravok, trieda nebezpečnosti pre vodu WGK = 0.

Ø LC₂₀ 96 hod., ryby (mg/m³):

Ø EC₅₀ 48 hod., dafnie (mg/m³):

Ø IC₅₀ 72 hod., riasy (mg/m³):

Rozložiteľnosť :

Toxicita pre životné prostredie :

Ďalšie údaje : CHSK :

BSK₅ :

13. Informácie o zneškodňovaní.

Spôsoby zneškodňovania prípravku – v špeciálnych spaľovňách chemického odpadu, zachovávať legislatívne opatrenia.

Spôsoby zneškodnenia kontaminovaného obalu – obal možno znovu použiť.

Ďalšie údaje :

14. Informácie pre prepravu.

Pozemná preprava :

ADR/RID : ADR1997

Trieda 2

Číslo/písmeno : 2F

Výstražná tabuľa : 23/1965

Číslo UN : 1965

Vnútrozemská vodná preprava :

ADN/ADNR :

Trieda 2

Číslo/písmeno : 2F

Kategória:

Námorná preprava :

IMDG :

Trieda : 2.1

Číslo UN : 1965

Typ obalu : kat. C

Látka znečisťujúca more:

Technický názov :

Letecká preprava :

ICAO/IATA :

Trieda : 2.1

Číslo UN : 1965

Typ obalu : kat. C

Technický názov :

Poznámky : Propán – bután skvapalnený, zmes A1, B

Ďalšie údaje :

15. Informácie o právnych predpisoch.

Právne predpisy, ktoré sa vzťahujú na látku/prípravok:

Zákon č. 163/2001 o chemických látkach a prípravkoch
MH SR č. 2/2002 Z.z. a vyhl. č. 124/2000 Z.z..

Klasifikácia – **extrémne horľavý.**

Výstražný symbol nebezpečnosti :

Právnych predpisov a prílohy 1,3 výnosu

R – veta : 12 Extrémne horľavý

S – veta : 2- Uchovávať mimo dosah detí.

9- Uchovávať obal na dobre vetrateľnom mieste.

16- Uchovávať mimo dosah zdroja zapálenia – Zákaz fajčenia.

16. Ďalšie informácie.

Údaje obsiahnuté v tomto liste sa týkajú len uvedeného prípravku a zodpovedajú našim súčasným znalostiam a skúsenostiam a nemusia byť vyčerpávajúce. Za zaobchádzanie podľa existujúcich zákonov a nariadení zodpovedá užívateľ.

Pred použitím prípravku vo fľašiach alebo zásobníkoch preštudujte starostlivo návody k obsluhu zariadenia.

